

Kennismaking met de hoofdredacteur van Neerlandia

*Ik kook graag, vooral in de zomer,
als ik allerlei kruiden uit de tuin kan halen.*

Peter Debrabandere

Naast uw voltijdse baan in het onderwijs vervult u vrijwillig de functie van hoofdredacteur *Neerlandia* en heeft u ook nog uw gezinsleven. Hoe valt dit alles te combineren en heeft u nog tijd over voor hobby's?

Dat is allemaal geleidelijk gegroeid. In 1995 werd ik hoofdredacteur van het naar vormgeving en omvang bescheiden blad *Nederlands van Nu*, uitgegeven door de Vereniging Algemeen Nederlands. De werkdruk op de hogeschool was toen nog geen probleem. Ik had nog geen kinderen. In de loop van de jaren leer je de combinatie van een voltijdbaan met het hoofdredacteurschap haalbaar te maken. Toen ik in 2009 het hoofdredacteurschap van *Neerlandia* op me nam, vroeg ik me af waar ik er de tijd voor zou vinden. Maar het lukte wonderwel. Ik had ondertussen op de hogeschool, waar de werkdruk ondertussen enorm toegenomen was, een werkbare werkwijze ontwikkeld. Mijn werk voor *Nederlands van Nu* en later *Neerlandia* betekent voor mij een nu al ruim 22 jaar durende permanente bijscholing op het gebied van de Nederlandse taalkunde, de Nederlandse en Vlaamse cultuur. Dat komt me uiteraard heel erg van pas op de hogeschool. Daar komt nog bij dat taal me bijzonder boeit en dat de Nederlandse taal me na aan het hart gaat. Taal is mijn beroep, mijn passie en mijn hobby. *Neerlandia* heeft me overigens meer dan mijn voltijdbaan in contact gebracht met interessante mensen en organisaties,

Mijn werk voor Nederlands van Nu en later Neerlandia betekent voor mij een nu al ruim 22 jaar durende permanente bijscholing op het gebied van de Nederlandse taalkunde, de Nederlandse en Vlaamse cultuur.

waardoor ik nu regelmatig als spreker op een congres of studiedag, als deelnemer aan een debat of als lid van een werkgroep mijn bijdrage kan leveren aan het maatschappelijke debat. Het is prettig om dat allemaal te kunnen doen en te voelen dat je daarvoor gewaardeerd wordt. En natuurlijk heb ik ook het geluk dat mijn vrouw, Sigrid, en mijn twee kinderen, Friederike en Pieter Jan, mij dat allemaal gunnen. En ja, ik heb nog andere hobby's. Ik kook graag, vooral in de zomer, als ik allerlei kruiden uit de tuin kan halen. En in 2011 heb ik me na een reis naar Italië op de studie van het Italiaans gestort. Ik ben ondertussen mijn tiende Italiaanse roman aan het lezen.

U wordt in Vlaanderen veel gevraagd om te spreken over het Standaardnederlands. Het Nederlands van Vlamingen en Nederlanders is uit elkaar aan het groeien. Hoe staat het Standaardnederlands er in Vlaanderen voor?

Of het Nederlands van Vlamingen en Nederlanders uit elkaar aan het groeien is, hangt af van het startpunt dat je voor die ontwikkeling vastlegt. Er zijn sinds 1648 perioden van verwijdering en van toenadering geweest. Allerlei historische en culturele factoren hebben ervoor gezorgd dat Vlaanderen geen eigen cultuurtaal ontwikkeld heeft, maar juist het Nederlands van Nederland als cultuurtaal gekozen heeft. Die keuze heeft in de 20e eeuw voor toenadering met Nederland gezorgd. Het Nederlands van Vlaanderen is in de 20e eeuw dichter bij dat van Nederland komen te staan. Maar in de loop van de voorbije twintig jaar wordt in Vlaanderen die integratiegedachte losgelaten, waardoor het Nederlands in Vlaanderen nu weer meer van dat van Nederland gaat verschillen. Dat *uit elkaar groeien* betreft voor de afgelopen honderd jaar eigenlijk misschien alleen de jongste tien, twintig jaar. Maar anderzijds zijn vandaag veel meer Vlamingen ertoe in staat om een soort Nederlands te spreken dat voor Nederlanders verstaanbaar en begrijpbaar is dan honderd jaar geleden.

Jammer is dat we in Vlaanderen de standaardtaal opsluiten in reservaten: de nieuwsuitzendingen op radio en tv, de geschreven taal, het onderwijs. Buiten die en nog wel enkele domeinen zijn er niet zo heel veel Vlamingen die de standaardtaal spontaan spreken in een informele context. Veel Vlamingen spreken de zogenaamde tussentaal, iets tussen standaardtaal en dialect in. Ze zeggen niet *geef me dat boek eens*, maar wel *geeft mij dienen boek ne keer*. Ik heb op zich geen probleem met het bestaan van die taalvariant. Mensen moeten voor zichzelf uitmaken welke manier van spreken ze verkiezen in hun vrije tijd.

We vergeten dat taal ook een cultuurproduct is en dat je met je taal ook een beeld van je cultuur creëert bij buitenlanders die hier op bezoek komen of die naar de Vlaamse televisie kijken.

Maar dat velen in Vlaanderen de cultuurtaal niet geschikt vinden voor informele contexten, vind ik een kwalijke zaak. En bovendien gaat die tussentaal nu domeinen betreden die in de jaren 60, 70, 80 toch het exclusieve eigendom waren van de standaardtaal. Steeds meer zangers zingen tussentaal of een soort dialect. Toneel is er nog haast uitsluitend in tussentaal. Een gesprek tussen bekende Vlamingen in een amusementsprogramma op de televisie verloopt vaak in tussentaal. We vergeten dat taal ook een cultuurproduct is en dat je met je taal ook een beeld van je cultuur creëert bij buitenlanders die hier op bezoek komen of die naar de Vlaamse televisie kijken. Wie in Noord-Frankrijk, Noord-Duitsland, Wallonië of elders Nederlands leert, moet heel selectief te werk gaan om op een Vlaamse televisiezender een programma te vinden waarmee hij zijn Nederlands kan oefenen. Voor Franstaligen in België is het bevreemdend om te constateren dat de Vlamingen het Frans als cultuurtaal van zich afgeworpen hebben, maar de nieuwe cultuurtaal die ze zelf gekozen hebben, nauwelijks spreken.

Kunt u voorbeelden noemen van woorden die in Vlaanderen en Nederland een verschillende betekenis hebben en voor verwarring kunnen zorgen?

Er zijn honderden, misschien zelfs duizenden woorden die in Vlaanderen soms (deels) anders gebruikt worden dan in Nederland. Vlamingen zeggen vaak een *tas koffie* i.p.v. een *kop koffie*, een *bak bier* i.p.v. een *krat bier*, een *sportzak* i.p.v. een *sporttas*. Dat komt door eeuwen invloed van de Franse cultuurtaal, die lang ook gewoon de taal van de Vlaamse elite was, de onderwijstaal in de middelbare scholen en aan de universiteit. In het (Belgisch-) Frans zeggen ze namelijk: *une tasse de café*, *un bac de bière* en *un sac de sport*. Onder de Belgisch-Nederlandse woorden zijn er meerdere die voor verwarring kunnen zorgen. Veel Nederlanders denken bij een *tas* uiteraard in de eerste plaats aan een schooltas, handtas of boodschappentas. Het gebeurt dus ongetwijfeld wel eens dat een Nederlander op een Vlaams caféterras naar zijn aktetas grijpt als de ober hem vraagt of hij zijn tas kan doorgeven. Het werkwoord *weerhouden* is een klassieker. Het betekent in Nederland én in Vlaanderen ‘afhouden van, tegenhouden’, bv. *ik laat me door niets weerhouden*. Maar daarnaast heeft men in Vlaanderen ook het Franse werkwoord *retenir* (= *re* ‘weer’ + *tenir* ‘houden’) letterlijk vertaald om er de betekenis van het Franse woord mee in het Nederlands uit te drukken: ‘in aanmerking nemen’ of ‘selecteren’. Een sollicitant kan in Vlaanderen een brief of e-mail krijgen waarin hem gemeld wordt *dat hij niet weerhouden is*. Hij is dus niet geselecteerd, wordt niet in aanmerking genomen. Een Nederlander zal uiteraard begrijpen dat hij niet geweigerd is. Als een Vlaming zegt dat iets *quasi perfect* werkt, dan bedoelt hij dat het *bijna perfect* werkt, terwijl een Nederlander dan begrijpt dat het *schijnbaar perfect* werkt, m.a.w. dat het niet deugt. Dat komt doordat *quasi* in het Frans ‘nagenoeg, bijna’ betekent.

Bent u als docent Nederlands betrokken bij het werk van uw collega's in Nederland? Is er bijvoorbeeld een overleg?

Ik ben niet rechtstreeks betrokken bij het werk van collega's in Nederland, maar ik bezoek wel eens de conferentie Het schoolvak Nederlands, die beurtelings in Vlaanderen en Nederland georganiseerd wordt. Het is een gelegenheid om met Nederlandse collega's in contact te komen.

Ik ben verder ook lid van het *Platform Onderwijs Nederlands en Nederlands Tweede Taal* (PONT₂) en de *Werkgroep standaardtaal en taalvariatie in het onderwijs*, allebei onder de vleugels van de Nederlandse Taalunie.

Welke Nederlander en welke Vlaming zou u het liefst willen uitnodigen voor het ideale dubbelinterview in *Neerlandia* en welke vraag zou dan voor u de belangrijkste zijn?

Er zijn natuurlijk veel mogelijkheden. Ik zou misschien een één-vraag-interview willen afnemen van alle rectoren van de Vlaamse en Nederlandse universiteiten. De vraag zou dan zijn: “De universiteiten hebben allemaal de mond vol van internationalisering. De Nederlandse taal maakt heel veel vormen van samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen mogelijk, met economische en kwalitatieve voordelen. Denk maar aan North Sea Port. Hoe ziet u het Nederlands als hefboom voor internationale samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse universiteiten?”

***Neerlandia* verschijnt nog steeds op papier. Waarom moet dat zo blijven?**

Ik weet niet of dat zo moet blijven. De toekomst zal dat uitwijzen. Maar nu heeft de papieren *Neerlandia* nog steeds een meerwaarde. Het is het tastbare deel van het lidmaatschap van het ANV. Met *Neerlandia* op de salontafel word je als lid regelmatig aan je engagement voor de Nederlands-Vlaamse samenwerking herinnerd. Een online abonnement lijkt me niet die functie te kunnen vervullen. Dat is te vluchtig, te vrijblijvend. Voor veel leden is *Neerlandia* ook het enige concrete contact met het ANV. Niet alle leden nemen deel aan ledenvergaderingen en excursies. Als je dan *Neerlandia* alleen nog online gaat aanbieden, dan valt het concrete contact met het ANV weg.

Met Neerlandia op de salontafel word je als lid regelmatig aan je engagement voor de Nederlands-Vlaamse samenwerking herinnerd.

Neerlandia, nummer 1, jaargang 122, 2018

